

„EDINOST“

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesec . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 8.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnino je plačevati naprej ni naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprta reklama cije so proste peštine.

Deželni zbor istrski.

III. seja, dne 15. januarja 1896.

Predsednik otvarja sejo ob 11. uri; navzočih: večina vsa, iz manjine 6 poslancev. Predsednik čita zapisnik I. in II. seje. — Koncem oglasi se za popravek istega dr. Trinajstić rekši: Akopram se nam je s predsedniške stolice zjamčila nepristranost in pravičnost, vendar moramo uvideti, da se stvari drugače predočujejo svetu, nego so v istini. To je že večkrat trdil moj prednik na tem mestu (Volarič).

C. kr. namestnik je v otvorilnem govoru povdarjal, da bi se moglo z dobro voljo marsikaj koristnega storiti za deželo, ako bi se v ozir jemale stvari kakor faktično stoje. Žalibog, da so te besede namestnika ostale le — prazne besede. . . . Predsednik: Vi hočete tu držati akademsko razpravo; tega ne dopuščam. . . Trinajstić nadaljuje. Predsednik kriči: Ne dopuščam dalje govoriti! Trinajstić: Zapisnik naj se popravi, da je manjšina vzkliknila živio presv. cesarju. Preds. jezé se: Govorite v razpravnem (italijanskem) jeziku. Mandić: Prosim besedo. Predsednik ne dovoljuje, pravi: basta, basta. . . . Mandić: Imam pravico govoriti; ne dam se strašiti od nobenega, najmanje pa od Vas! — Konstatiram pred slavnim zborom, da zapisnik ne zadržuje čina, da je c. k. namestnik pozdravil ta zbor tudi hrvatski. V zapisniku dalje ni, da je posl. Defranceschi surovo in neparlamentarno napal deželnega podpredsednika, ker je prej hrvatski pozdravil, potem še le italijanski.

Radi tega surovega napada, naj se poslanec Defranceschi pozove na red.

Vladni zastopnik (italijanski) tolmači, da Mandić zahteva, da se namestnikov hrvatski pozdrav stavi v zapisnik.

Ko je gosp. Mandić govoril, je galerija mrmljala, poslanci večine hodili so ven in noter ter glasno govorili.

Mandić: Želel bi nadalje staviti prošnjo ali vprašanje radi Correspondenz-Bureau. Vse države služijo se korespondenčnimi zavodi, da se poročila čim hitreje razširjajo v ljudstvo. Tudi v Avstriji imamo tak zavod, ki je več ali manj pod uplivom vlade. Že dvakrat se je v tej vis. zbor-

nici tožilo tudi od italijanske strani radi netočnosti tega urada.

Tedaj je odgovoril vladni zastopnik Ellushegg, da vlada ni odgovorna za taka poročila, ker morajo biti kratka. Službeni list „Adria“ prinesel je iz tega vira poročilo o prvi seji, kjer na dolgo in široko prinaša govor namestnika, govor predsednika čisto kratko, in zamolčuje, da je govoril tudi italijanski. Prosi se, da bodi Corr.-Bureau točen in nepristranski.

(Med govorom Mandića je bila večina zelo nemirna.)

Zborski tajnik Varetón čita interpelacijo na ministra justice (ki je polna starih psokv proti slovanskemu življu po prostaški navadi večine. Manjšina prigovarja pogostoma) radi poslovnega jezika pri c. kr. sodiščih. — Na podlagi §. 20 zborničnega pravilnika zahteva dr. D. Trinajstić besedo, a predsednik mu je noče dovoliti. Trinajstić protestuje, a predsednik kriči: Ne razumim, govorite v „lingua dietalo“!

Gambini čita poročilo o volitvah ter priporoča, da se izvolitve kmetijskih poslancev Voloskega, Koperskega in Lošinskega okraja izroče verifikacijski komisiji. Mandić predlaga, da se istej komisiji izroči volitev poslancev Puljskega in Poreškega okraja, ker so se tam godile grozne nezakonitosti, o katerih deloma poroča i isto poročilo dež. odbora.

Kar so počenjale volilne komisije, ne da se niti opisati. O tem vsem stavile so se interpelacije v državnem zboru, na koje vlada še ni odgovorila, ker se boji, da ne bi prišlo na dan debelih makaronov. (Smeh v vsej zbornici.)

Predsednik opominja Mandića, naj italijanska imena prav izgovarja (ne Vergotinija ampak Vergotini.) Mandić: Vi nas ne bodete učili imen izgovarjati, saj naših imen še prepisati ne znate! — Predsednik prigovarja, Mandić replicira, kar se trikrat ponavlja. Da dokaže svojo trditev, nese Mandić svoje od dež. odbora nepravilno pisano ime predsedniku pred oči, kjer mu je rekel par besedij v italijanščini. Na to vsklika Gambini: Bravo Mandić! Čemur ploska vsa zbornica.

Posl. Buba predlaga, da se volitve vseh kmetijskih občin izroče verifikacijskemu odseku. Oba predloga se izročita pismeno predsedniku, koji na

spregovoril: „Jaz vem, da si ti pameten človek, ali da je bil to šejtan, veš, to mi pa ne gre v glavo, kajti šejtana je poznati, mora imeti roge ali pa kremplje, pri tej dvojici pa nisem opazil nič kaj takega!“

„Ti si bedak, šejtana je poznati tudi po očeh, kajti njemu se oči zapirajo od zdolaj gori, a ne kakor iksanu (človeku) od zgoraj doli! Kaj ti nisi opazil tega?“

„Ne, tega pa še nisem čul!“

„Je, je, resnično je! Šejtanu se oči zapirajo od zdolaj gori! Vidiš, tako-le, kakor pri meni!“

Jusuf je drhté gledal nekaj časa Izmaelu v oči, potem pa je vskliknil, ne vskliknil, zarjovel je ter zopet planil skozi odprta vrata na plano, kajti oči njegovega soseda so se zapirale od zdolaj gori.

Pridirjavši v svojo kočico, je dobro zaprl vrata, potem pa se je ječaje zrušil na čareni čilim ter započel moliti in obljube delati, da se hoče poboljšati, da neče nikdar več pogledati svoje

Mandićev predlog opaža, da ga ne uvažuje, ker ni sestavljen v italijanskem jeziku. (Ravnopravnost!) (In Najviši odlok o razpravnem jeziku?! Opomba ured.)

Potrdé se vse druge izvolitve z večino, izvzemši izvolitev dr. Stangerja jednoglasno.

Točka 3. dnevnega reda: Čitajo se poročila o denarnih vlogah, potem poročilo o obračunu „Bratovščinskega zaloga“ iz leta 1893. in 1894. K tej točki oglašil se je poslanec Kompere jednatim in obširnim govorom. (Ta govor prijavimo doslovno v prihodnjem izdanju. Op. ured.)

Pri obračunskem poročilu za leti 1893. in 1894. deželnega kreditnega zavoda oglašil se je posl. Jenko sledeče:

„Želel sem govoriti o poročilu deželnega kreditnega zavoda in zato sem vzel seboj dotično poročilo, ko sem odpotoval iz Poreča. Ali vržen iz razburjenega morja na suho, na ona kulturna tla, kjer tako bujno cvete in dozorava ona nesrečna Rinaldinijeva politika, moral sem pustiti svoje stvari in med njimi spise na potu proti Kopru. Ni mi bilo torej mogoče pregledati obračuna.“

Opozarjam na ono, kar sem rekel o kreditnem zavodu v tem zboru v 2. ali 3. seji marca meseca l. 1892. Grajal sem takrat, da se kreditni zavod poslužuje v svojem poslovanju samo italijanskega jezika in grajam to tudi danes. S tem napravlja velike neprilike ljudstvu, ki ne razume dopisov, ki mu prihajajo.

Glede poslovanja kreditnega zavoda omenjal bodem nekatere stvari, ki bi se lahko zboljšale in ki posegajo globoko v naše razmere. Posebno kadar dolžniki ne morejo več povračati in pride do razprodaje zemljišč, bi se lahko postopalo bolj obzirno. Istina je, da je kreditni zavod denaren zavod in ni tako lahko zahtevati, da bi imel Bog ve kake obzire. Ali pomisliti treba, da to ni privatno, nego deželni zavod in kot tak moral bi postopati bolj humanitarno. Meni so znani slučajji v naših krajih, kjer so se vršile prodaje zemljišč na drobno (pod roko) in so se vtaknili tudi taki ljudje, ki uporabljajo nesrečo družih, da se obogate, v nekem slučaju prevaril je tak sebičnež svojega soseda najprej pri zemljiški parceli, a potem, hoteč kupiti tudi hišo, zagotovil je dotični nesrečni družini, da jej isto prepusti za stanovanje. Ko pa je bila hiša kupljena, izgnal je iz nje starce in podri

Švabice in da bode prihodnjo leto romal v Meko, na grob svetega proroka. Med tem se je zopet začulo trkanje po vratih in pa glas Hasana, ki ga je prišel klicat, da pojmeta v kopelj, kakor je bilo dogovorjeno.

„Kaj nisi bil ti nocoj že jedenkrat pri meni?“, vprašal ga je Jusuf skozi zaprta vrata, kajti odpreti ni hotel, bal se je, da ni morda oni, kojega je pustil doli v kopališču.

„Ne, brate! Jaz n-sem bil! Jaz sem malo poprej ustal, se oblekel ter potem šel naravnost tu k tebi! Daj, daj, ustani, ura je že pol treh!“

Jusuf je ustal, zapalil luč in spustil Hasana v sobo. Potem pa mu je začel pripovedovati, kar je čitateljem poznano iz gornjih vistic ter je konečno rekel: „Veš, to je bil šejtan, prišel me je svariti, zato pa se poboljšam in postanem pravoveren moslem!“

„Jusufe! Ali nisi morda sanjal vse to?“

(Konec prihodnjic.)

PODLISTEK.

Šejtan.

Po pripovedanju sarajevskih mosleminov.

Spisal Anton Zajc.

(Dalje.)

„No, Jusufe! Kje ti je sabah ajrola (dobro jutro)? Si pa že zopet bil pri svoji Švabici, da prihajaš domov tako pozno v noč?“

„Á, pusti me s Švabico pri miru!“, zahropel je teškosopeči Jusuf. „Da ti veš, kaj se je nocoj meni pripetilo, gotovo ne bi govoril tako!“

„E, kaj si ti je neki pripetilo? Daj, povej mi, sem zelo radoveden!“

Na to je Jusuf započel razlagati in pripovedovati svoja grozna dogodka ter konečno dejal: „Izmael! Povej mi, kaj misliš ti, da je to bilo?“

„Hm, pa kaj je bilo! Šejtan (hudič) je bil, kajti ti si že mnogo grešil na tej zemlji in če se kmalo ne spreobrneš, doživiš še kaj gorjega!“

Jusuf je na to nekaj časa molčal, potem pa je

hišo. Na ta način ostala je družina brez strehe in morala beračiti, a občina je prisiljena, podpirati onemogle starce.

V takih slučajih moral bi se kreditni zavod v prvi vrsti sporazumeti z občino, da bi se nesrečnim pomoglo posebno takrat, ko zavod ne bi bil v nevarnosti, da kaj zgubi. Tako bi se tudi občine obvarovale novih bremen, katerih imajo tako že preveč s podpiranjem ubožcev.

Jaz sem že leta 1892. povdarjal, da bi moral kreditni zavod v prvi vrsti podpirati občine, kadar potrebujejo denarja. To do zdaj ni bilo mogoče v onih slučajih, ko občine niso mogle podložiti hipoteke, ker sedanji pravilnik tega ne dopušča. Ali tudi v slučajih, ko bi se kredit po sedanjem pravilniku lahko dovolil, odreka ga kreditni zavod našim občinam. (V Kopru dali so 10.000 gl. na intabulacijo na zvonik! Op. stavca). Tako je n. pr. Podgrajska občina prosila pri kreditnem zavodu 3000 gl. posojila za nakup občinske hiše in bi bila baš to hišo podložila za hipoteko. Kreditni zavod pa je prošnjo odbil in občina iskati je morala posojilo drugod ter ga tudi dobila pri mestni hranilnici v Ljubljani.

Občine imajo mnogokrat raznih in silnih potreb. Navajam tu zidanje šolskih poslopij. Gospod namestnik je v svojem govoru v 1. seji povdarjal, da treba za šolstvo še mnogo storiti. Ta potreba zadeva najbolj one občine, v katerih prebivajo Hrvati in Slovenci, a nemajo šol, niti srede za zidanje šolskih poslopij. Tu bi torej moral pomagati kreditni zavod, ker je ustanovljen za vso deželo. Saj imajo občine svojo davčno moč, ako tudi nimajo nepremakljive za hipoteko. Poleg tega pa je veljaven tudi deželni zakon, po katerem sme deželni odbor naložiti prisilne doklade takim občinam, ki zastajajo z odplačevanjem svojih dolgov. V tem smislu trebalo bi premeniti pravilnik kreditnega zavoda.

Stavim torej sledeči predlog:

„Ravnateljstvo kreditnega zavoda vabi se, da izdela in predloži deželnemu zboru načrt novega pravilnika za kreditni zavod, po katerem bo deželni odbor, da dobé istrske občine v slučajih potrebe posojila, ako tudi ne bi mogle podati hipoteke.“ (Manjina zakliče govorniku: Živio!)

Posl. Jenko pošlje svoj napisani predlog predsedniku, kateri izjavlja, da ga ne more uvažati, ker ni napisan v italijanskem, kot razpravni jezik deželnega zbora. (Velja gorinja opazka o Najvišem odloku. Op. ur.)

Za Jenkom je govoril posl. Mandić o šolstvu in priobčimo ta govor doslovno in čim preje. Po govoru Mandićem, med katerim sti zbornica in galerija prirejali burnih prizorov, zaključil je predsednik sejo.

Sodne razmere na Goriškem.

Interpelacija

poslanec *Alfreda Coronini-ja, Blaža Grčca* in tovarisev na Njega Prezvzišenost gospoda pravosodnega ministra in na Njega Prezvzišenost gospoda ministra notranjih poslov radi nepravilnosti pri odločitvah na Primorskem sploh in radi sestavljanja porote posebej.

(Konec).

IV.

Gledé na vse te žalostne, istinite razmere;

Obnarodimo še nekaj.

Gmotnih koristij od svoje razprave, doduše, nisem imel, ker sem sam pokrtil vse troške za tiskanje, vezanje in za razpošiljanje knjižic na razne strani. Kdor jo je pazno prebral, blagovoljno se je spomnil, menoj izpodbujen, prokoristno naše bratovščine „sv. Kirila in Metoda“ in srce mi je plapolalo od radosti, ko so jej v to svrhu prihajali lepi darovi, po dve, po tri, po pet, po deset grivenj (koron) in enkrat celo darilo dvajset grivenj, le to iz rok dičnega našega starine gospoda Luka Svetca. I to je uspeh in ž njim mi je povse udovljajeno za ves moj trud in za vse troške in ne glede na razne zahvale, ki sem jih položil za to od raznih strani.

A ne samo gmoten, nego tudi duševen uspeh dosegel sem svojoj knjižici, da smelo trdim, da je ona, dasi drobna, slovanskaj književnej vzajemnosti uže več koristila, nego razni letniki ljubljanskega „Dom in Sveta“.

Za omenjeno svojo razpravo položil sem vse polno ustnih in pismenih priznanj od raznih mož

gledé na to, de se Furlanom in Italijanom povsod v njih pokrajinah in koder bivajo, tudi v slovenskih pokrajinah, daje pravica po njih narodstvi v polni meri in čez mero;

gledé na to, da so tudi za slovenske pokrajine dani vsi predpogoji za izvajanje ravnopravnosti pred sodiščem;

gledé na to, da se iz obnašanja uradnikov da sklepati, da se ne upajo ali nočejo rabiti slovenskega sodnega jezika, da se jim, ako ga res ne znajo, tudi ni treba učiti, da posebej državno pravdnništvo ali ne sme ali noče vlagati slovenskih obtožnic, da predsedniki sodnih dvorov ne smejo ali nočejo voditi obravnave v slovenskem jeziku;

gledé na to, da ni verjetno, da bi se sodni uradniki od leta 1862. in 1886. do danes ne mogli naučiti deželnega slovenskega jezika, ako bi hoteli oni, in hoteli njih predstojniki;

gledé na to, da vsled takih nepravilnih odnošajev pred sodišči gineva v slovenskem prostem ljudstvu spoštovanje do sodnikov in zaupanje do pravice da uvidevajo v sodnih uradnikih od dne do dne bolj le privržence političnih voditeljev laške nasprotne stranke, stranke, ki avstrijskih ustanovnih zakonov ne pozna nego sebi na korist;

gledé na to, da so vse te razmere tu obmeji italijanskega kraljestva na škodo ugledu avstrijske države, na korist ugledu sosedne države; se podpisani usojajo vprašati:

1. Ali so Njega Prezvzišenosti justičnemu ministru znane kaotične, kričeče razmere pri sodiških grofovine goriške in gradiške in pri deželnem sodišču v Trstu?

2. Ali misli poučiti omenjena sodišča o rabi uradnega, notranjega jezika in o rabi sodnega jezika v občevarju z ljudstvom s posebnim razločnim ukazom tako, da je rabiti v gori opisani slovenski skupini pokrajin s slovenskimi strankami le slovenski jezik.

3. Ali misli naložiti c. kr. višjemu sodišču Tržaškemu, da daja sodnemu naraščaju prilike dovolj, učiti se slovenščine v dejanskem delovanju?

4. Ali misli ukazati sodnikom in predsednikom, da priporočajo za nastavljanje uradnikov le take osebe, o katerih so se istinito prepričali, da poznajo deželni jezik v govoru in pisavi?

5. Ali misli ukazati sodnikom in predsednikom, da beležijo v kvalifikacijske tabele vestno sposobnosti glede znanja jezikov in povdarjajo politično nasprotstvo prositelja proti narodnosti v deželi?

6. Ali misli Njega Prezvzišenost imenovati za slovenske pokrajine le take uradnike, ki so istinito večji slovenščini, naložiti že imenovanim, da v gotovem roku izkažejo znanje deželnega jezika, ter svojo voljo tudi dejanski pokazati s tem, da sega po mlajšem naraščaju in v nujnem slučaju izpod področja c. kr. višjega sodišča v Trstu v oni v Gradcu in Zadru, ter vposega disciplinarnim potom?

7. Ali misli Njega Prezvzišenost justični minister sporazumno z Njega Prezvzišenostjo ministrom notranjih poslov uplivati odločno na podrejene organe, da se predlagajo kot perotniki možje, ki so obeh deželnih jezikov zmožni, oziroma uplivati na to, da se ustanovite dve porotni klopi, ena za slovenske, druge za italijanske pokrajine?

ne samo iz vseh slovenskih pokrajin, nego tudi iz družih slovanskih krajev, v katerih so mi izražali svoje zadovoljstvo, da sem opozoril svoje rojake na neslovansko upotrebljanje našega glagola. Med vsemi temi priznanji vzradovalo me je je izlasti ono od bivšega mi profesorja, velezaslužnega našega pisatelja, monsignora Andreja Marušiča, častnega kanonika v Gorici, ki slove med drugim tako-le: „Čudno je, kako se dva človeka v kateri reči vjemata, dasi se nista o njej nikdar pogovarjala. To misel mi je vsilila vaša precejena knjižica, s katero ste me počastili. Veliko ste premišljevali o milem našem jeziku samem na sebi, oziraje se na priprostih ljudi govorico po eni, po drugi strani pa na druga slovanska narečja. Sprožili ste pa take reči v svoji knjižici, o katerih naši pisci narveč grešó. Kako naši časniki pišejo, to je večno sablazen, in obžalovati je naj bolj to, da prav časniki tako slabo pišejo, časniki, iz katerih zajema izlasti mladina vso modrost. Razpravljanje v brošurici „Čuvajmo svoje prastarine“

8. Ali misli naložiti državnim pravdništvom, da izdajajo obtožnice proti obtožencem slovenske narodnosti v slovenskem jeziku, predsednikom, da vodijo obravnavo ter da preglašajo sodbo v tem slučaju slovenski.

9. Ali misli naložiti državnim pravdnikom, da pri odklanjanju porotnikov delajo na to, da se jezikovnemu razmerju zadosti?

V Gorici, dne 9. januarja 1896.

Alfred Coronini, Blazij Grča, prof. Berbuč, Klančič, dr. Gregorčič, dr. Rojic, Lapanja, Muha.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 18. januarja. 1896.

Najprej sami! Trd je boj, ki ga moramo biti mi Slovenci v ta namen: da bi se tudi za nas Slovence vendar enkrat jelo izvajati v praksi, kar velja v teoriji že davno in za vse; da bi prešlo v meso in kri našega javnega življenja, kar je zapisano v zakonih po nesrečnih časih in hudih udarcih preporodivše se ustavne Avstrije, da bi se tudi za nas Slovence enkrat uveljavilo načelo brezpogojne jednakopravnosti v solah, v uradih in javnem življenju. Čestiti čitatelj si morda opazil, da smo podčrtali besedo „v uradih“; pogodil si torej že, da hočemo govoriti o borbi naši za ravnopravnost slovenskega jezika v javnih uradih. V zgodovini te borbe naše in teh naporov za to, kar nam gre, zrcali se vsa notoriška nenaklonjenost velike večine avstrijske birokracije do avstrijskih Slovanov, tista nenaklonjenost, koje do današnjih dni niso mogli omajati niti temeljni zakoni, kojim se mora pokoriti sleherni državljani, državni uradnik pa še posebno. Naša birokracija je poznala dosedaj najrazličniših poti, da se je mogla izogibati vršenju jezikovne ravnopravnosti nasproti Slovanom: tu se je odklanjal naš jezik očitno, tam zopet pod najmnogovrstnejimi prevezami, in to tako spretno, da taki nenaklonjenosti niso mogli do živega ni sklicevanje na zakone, ni pritožbe, resolucije in interpelacije naših poslancev. Tradicionalna nenaklonjenost do Slovanov, oziroma do teženj istih po jezikovni ravnopravnosti, bila je v višjih uradniških krogih tolika, da je imel oni, proti komur smo se pritoževali najbitkeje, širen izgled — na lepo karijero, na hitro povišanje.

Resnico treba toraj konstatirati, da je tradicionalna nenaklonjenost večine avstrijske birokracije mnogo kriva na tem, da se moramo Slovenci še vedno pehati za tisto mrvico jezikovne ravnopravnosti pri državnih uradih. Toda, tudi za svoje lastne grehe ne smemo biti slepi in gluhi; priznati moramo namreč, da je lep del krivde tudi na nas samih, ako dobivamo od državnih uradov še vedno odlokov in rešenj, spisanih v jeziku, kojega ne razumemo. Roko na srce in kar priznajmo, da se le prepogosto dogaja, da ravno iste grehe, koje toli hrupno grajamo v javnosti, le preradi odpuščamo v zasebnem življenju! V javnosti kričimo in se jezimo radi zanemarjenja jezikovne ravnopravnosti pri javnih oblastih, na skrivnem pa ulagamo sami prošnje in tožbe v neslovenskem jeziku. In reči moramo, da ravno ta naša nedoslednost, to nesoglasje med besedami in

Dalje v prilogi.

je malo da ne vse v mojem zmislu pisano, samo na strani 56. mi ne vgaajo oblike „opr a štati“, „osvob a jati“, „ogr a čati“ itd. Kar se tiče osvob a jati, mislim, da to ne gre. „O“ se spremeni v a samo, kedar je globoki „o“ na pr. gó jiti-gajati, h ó diti-hajati, ne pa, kedar je visoki „ó“ (o/u) na pr. „b ó di (svoj bođe), ergo: osvob ó jati, obs ó jati, ne zagot a vljati, ampak zagot o vljati; pon ó viti pa pon a vljati.“)

*) Menda ima v tem oziru prav veleučeni gosp. pisatelj, a jaz nisem pozvan, ri da bi odobril, ni da bi ovrgel ta njegov nauk. V svojej razpravi sem le konstatoval da živo še vse one oblike v narodu, tako osvob a jati med ogerskimi, opr a štati med ogerskimi in hrvaškimi Slovenci (kajkavci), ki mole vsak dan: „oprosti nam naše dugi, kako i mi opr a štamo svojim dužnikom“, — tako ogr a štati med isterskimi Slovenci in Hrvati in pred menoj je rekel Slovenec iz Rakitovec, ko ga je neki sosed tožil za tri goldinarje: „Kaj, jaz da ti plitim tri fiorini, nisem ti li ogr a čal (osipal) carevico (turšico) tri dni?“, pozavati pa med hrvaškimi Slovenci in našimi Gorjani. Vsi ti glagoli vsprejeti so tudi v teh oblikah v epohalni Pletersnikov slovensko-nemški slovar in tako so položile tudi te oblike grajske svoje pravice.

(Dalje prih.)

dejanji, ta naša popustljivost v praksi kraj vsega radikalizma v teoriji, da je morda vse to najbolj utrajalo pogum med neprijazno nam birokracijo in je vsodbujalo isto k toli vztrajnemu odporu proti praktičnemu vršenju zakonov o ravnopravnosti. Da smo bili vsikdar neizprosno dosledni v svojih zahtevah, da smo se v vsakem posamičnem slučaju, ko se nam je dogodila krivica, poslužili vseh pravnih sredstev, da nas niso nikdar vezali oziri do te ali one osebe: danes bi bilo gotovo že dokaj drugače z ravnopravnostjo našega jezika pri državnih uradih in z mišljenjem naše birokracije gledé na naša narodna stremjenja. Ako bi bil videl, da se ne odmaknemo od svojega prava za nobeno ceno, odmaknil bi bil mnogokateri uradnik od svoje nenaklonjenosti do slovenskega jezika in priučil bi se mu bil. Tako pa, ko je videl, da ali sami ne mislimo resno se svojimi zahtevami, ali pa da se plašimo resnega in odločnega boja, mislil si je: čemu bi si belil glavo z učenjem jezikov, in pisal je nadalje odloke in rzsodbe tako, kakor je bilo — njemu prav.

Za danes hočemo navesti kričeč vzgled, kako mi Slovenci sami zapiramo vrata ravnopravnosti našega jezika pri javnih oblastih. V Trstu imamo zavarovalnico proti nezgodam za Primorje, Dalmacijo in Kranjsko.

V obsežju te zavarovalnice je 36 okrajnih bolniških blagajn: 21 slovenskih, oziroma hrvatskih in 15 italijanskih. In kakov je poslovni jezik zavarovalnici?! Čujte le! Z italijanskimi blagajni običuje, kakor je prav, — italijanski; se slovenskimi, kakor ni prav — nemški! Ali pa je morda zavarovalnica toli srdita, da se nikakor noče upogniti pred zahtevami slovenskih blagajn po slovenskem dopisovanju? Res je sicer, da zavarovalnica ni ravno navdušena za slovensko uradovanje, ampak mu le nasprotuje kjer more; ali udala bi se gotovo, ker bi se morala udati, ako bi slovenske okrajne blagajne vršile svojo narodno dolžnost! V resnici pa je tako, da vse te blagajne dosedaj niso mignile niti z mazincem za enakopravnost svojega jezika, ampak pišejo tudi same in dosledno le nemški. Gospóda, bodimo pravični: kako smemo zahtevati od oblastev, da bodo spoštovale naš jezik, ako mi sami ne le ničesar ne storimo za enakopravnost istega, ampak dajemo še razumeti s prostovoljno nemškim uradovanjem, da nam je celo ljubše, ako nam drugi — ne pišejo slovenski!

Gospóda, to je škandal. Zlasti od okrajnih blagajn v naši srednji pokrajini Kranjski bi smeli zahtevati nekoliko več narodne samozavesti. Le sami smo krivi, ako je zavarovalnica proti nezgodam v Trstu v jezikovnem pogledu italijanska in nemška oblast, da-si je velika večina prebivalstva v nje obsežju slovanske narodnosti! Sami smo krivi, da nima slovenskih tiskovin, sami smo krivi, da morati naši delalski podporni društvi biti boj brez upa zmage za veljavo slovenskega jezika pri tej zavarovalnici, ker ne najdeti nikjer zaslonbe pri svojih sorojakih in nastopajo nemški dopisi slovenskih okrajnih blagajn kot klasične priče proti našim zahtevam v tej pravdi.

Ta praksa pri slovenskih okrajnih blagajnah je tem bolj obžalovanja vredna, ker vemo, da je v načelnih tih blagajn tudi mož, ki so kar navdušeni za slovensko uradovanje! — v teoriji, v praksi pa pišejo nemški.

Zapomnimo si torej: najprej s a m i moramo do skrajnih posledic izvajati načelo popolne enakopravnosti našega jezika, najprej sami moramo dokazati se svojim postopanjem v praktičnem življenju, da res in neizprosno zahtevamo slovensko uradovanje: in potem še le bodemo smeli zahtevati od javnih oblasti spoštovanje do našega jezika. Dokler pa sami dajemo slabe vzgleda, se ne smemo čuditi, da je pri oblastih tako — kakor je!

Sami torej naprej!

Deželni zbori. Včerajšnja seja deželnega zbora istrskega je bila zopet jako burna. Naši poslanci so se zopet pritoževali radi netočnega sestavljanja zapisnikov. Seveda so bile vse njih pritožbe le bob ob steno. Včeraj je došel posl. dr. Laginja prvičkrat v sejo in moral bi bil storiti svečano obljubo. Dr. Laginja je zahteval, naj se

mu formula prečita hrvatski, predsednik se je seveda branil te zahteve in je kar prešel na dnevni red. Manjšina je protestovala proti temu z opravičenim prigovorom, da posl. Laginja še ni storil obljube. Ali predsednik Campitelli je navihana buča in si je znal pomagati: rekel je namreč, da smatra besede, koje je s prva pregovoril Laginja — kot obljubo. Protest je torej veljal za obljubo; proti takemu tolmačenju je seveda hrvatska manjšina odločno povzdignila svoj glas; pomagalo seveda ni nič. Na dnevnem redu je bila tudi peticija učiteljev za zboljšanje njih gmotnega stanja. Peticijo so odklonili ob hudih napadih na slovensko in hrvatsko učiteljstvo, naložili pa so deželnemu odboru, naj pride z zakonskim načrtom za uravnavo plač tedaj, ko to dovolé finančni odnošaji v deželi. Bojimo se, da bodo morali učitelji še dolgo čakati, ako se ne premene razmere v deželnem zboru. Ako bi bilo v Istri samih italijanskih učiteljev, potem bi seveda šlo hitro. — Iz brzojavke v današnjem zjutranjem izdanju je tudi razvidno, da je prišlo do škandala. Ker pa je ta brzojavka nekollko nejasna, treba pojasniti, da je poslanec Spinčić omenil tudi napada v Piranu in pri tej priliki je vskliknil Vergottini: Kje drugje bi v a s b i l i u b i l i ! !

Verujte nam, da skoro nismo mogli prav verjeti sinoč došli nam brzojavki, kajti zdelo se nam je skoro neverjetno, da bi bila mogoča tolika srditost med omikanimi ljudmi. Ko pa smo videli danes, da tudi „Mattino“ potrja istinitost tega vsklika, skoro, skoro da se je vzbudilo v nas sočutje do italijanske večine. Kajti stranka, ki se tako spozablja v svoji strasti, kaže, da je postala besna in slepa, a kdor je besen in slep zajedno, ta drvi v propad. Ni malo se nismo nadejali energične izjave proti piranskim surovostim od strani deželnega zbora, ali menili smo vendar, da bodo gospóda vsaj na videz, zaradi sveta, ki se škandalizuje na takih dogodkih, spregovorili vsaj rahlo besedo, če že ne graje, pa vsaj obžalovanje. Mesto tega pa je padel toli nečuvven vsklik, kakoršnega se človek mora sramovati v imenu evropske kulture in koji vsklik bode razumela piranska sodrga kot vsodbujenje k nadaljevanju „junaštev“ od včeraj osem dni: Razumela bode ta vsklik tako: Ne preveč, ampak še premalo ste storili! Ali je mogla zlesti niže večina deželnega zbora istrskega?!

Kakor znano, se naši poslanci ne udeležé razprav v deželnem zboru tršaškem vsled storjenega soglasnega sklepa. Ker pa bi utegnil kdo krivo soditi po včeraj došlem nam „Goriškem Vestniku“, kakor da so naši poslanci sklep svoj utemeljujočo izjavo doposlali deželnemu glavarju Pitteriju, moramo naglasiti tu, da so slovenski poslanci deželnega zbora tršaškega obvestili o svojem sklepu le ministerskega predsednika grofa Badenija ter so dotično izjavo priobčili v listu „Edinosti“. Ako bi bilo urednišvo „Goriškega Vestnika“ le pogledalo datum izjave, koje priobčuje in koja se je bila res dostavila dotičnemu deželnemu glavarju, uverilo bi se bilo, da je ista datovana od 10. januarja 1895. Na to izjavo so se poslanci le sklicevali v svoji letošnji izjavi, priobčeni v našem listu. To smo morali pojasniti, ker so imeli naši poslanci tehtnih vzrokov, da niso obvestili deželnega glavarja o svojem letošnjem sklepu.

V deželnem zboru češkem so izročili predlog posl. Fořta, da je namreč odpovedati trgovinsko zvezo avstro-ogersko, posebnemu odseku 10 členov. Posl. Kaftan je predlagal, da naj bi se pobirala posebna dež. doklada od premoga, pridobljenega na Češkem Temu predlogu so se upirali Nemci, češ, da bi morali to doklado plačevati le oni sami, vendar pa so glasovali za to, da se je predlog izročil odseku.

V poslanski zbornici Ogerski vnela se je te dni precej živahna razprava o razmerju med Hrvatsko in Ogersko, pri čemer so se seveda še posebno omenjali poznani dogodki v Zagrebu povodom bivanja cesarjevega. Madjarski govorniki so seveda brali levite ubogim Hrvatom ter so očitali poslednjim, da so nehvaležni. Posl. Beöthy je rekel n. p., da so Madjari mnogo žrtvovali Hrvatom na ljubo, ne da bi bili dobili zato kako odškodnino. Posl. Ugron pa je celo grozil, da je Ogerska dovolj močna, da more držati Hrvatsko na uzdi, kajti Hrvatska je le popolnjujoči del Oger-

ske vsled zmagovalnega orožja madjarskega. Na vsem kar imajo Hrvatje danes, zahvaliti morajo Madjare.

V imenu naroda hrvatskega seveda ni odgovarjal nikdo tako, kakor bi zaslužili taki pojavi nadutosti in vrtoglave domišljivosti in pa take falzifikacije zgodovinskih dejstev in resničnih odnošajev. Hrvatska je država za se, se svojo zgodovino, se svojim državnim pravom in se svojo samoupravo. Da je Hrvatska sedaj slučajno pod madjarskim uplivom, to ne dokazuje ničesar. To je le posledica žalostnih političkih odnošajev v deželi, ko ima poleg razcepljenosti opozicije vso moč v rokah politička stranka, stranka kimovcev, opirajoča se le na dobro voljo vlade. Ali moč madjarskega vpliva na Hrvatskem nikakor ni posledica zgodovinskih dejstev. Hrvatje in Madjari imajo sicer res mnogo ukupnega v zgodovini, a nastopali so kot enakopravna činitelja in ne kot gospodar in hlapec. In tudi sedanja pogodba jamči Hrvatski popolno samostojnost v notranji upravi; ako pa se vendar-le utika madjarski upliv v notranje zadeve Hrvatske, ne priča to o drugem, nego o tem, da se obstoječa pogodba ne spoštuje na ogerski strani.

Gori smo rekli, da v imenu národa hrvatskega ni odgovoril nihče ogerskim srditežem. Govorila sta sicer minister za Hrvatsko Josipovich in pa znani madjarski profesor Tomasich, ali tako, da nista storila hudega sedanjemu zistemu na Hrvatskem. Iz govora Josipovichevega bila bi le važna izpoved, da bi bili Hrvatje morda več dosegli, ako bi bili leta 1861 držali z Dunajem, ter da je Hrvatska samostojna država poleg Ogerske. Drugače je stvar tolmačil profesor Tomasich, ki je menil, da Hrvatska ni ne država, ne pokrajina, ampak dežela-sestra, dežela-zaveznica. Govornik je zatrdil, da Hrvatje prinesó Madjarom dragocen dar za milenijsko slavnost: „z a u p a n j e d o M a d j a r o v“. Gospod profesor je menda zamenjal dva jako razločna pojma: narod hrvatski in pa sedanjo madjarsko večino v saboru.

Zgodovinsko važen je današnji dan: danes je minulo 25 let, odkar se je ustanovila velika nemška država. Jedno četrtletje je torej minolo, odkar je nemško orožje slavilo velike svoje zmage za zjedinenje nemškega naroda. Gotovo odmevajo v slehernem nemškem srcu spomini na one velike dogodke, ali prave, nekalsjene zadovoljnosti ni opaziti nikjer. Zmage iz leta 1870. niso donesle narodu nemškemu tistega sadu, kakoršnega se je nadejal: v političkem pogledu, ker mora biti vedno pripravljen na francozko osveto, v gospodarskem pa tudi niso prinesle božjega blagoslova francozke milijarde. Milijarde so izpuhtele, grozni stroški za militanjam pa so ne le ostali, ampak naraščajo od leta do leta in vzbujajo nezadovoljnost med narodom. To je sad zmag iz leta 1870.

Italija v Afriki. Včerajšnja poročila iz Eritreje glasé zopet jako optimistiško. Trdijo namreč, da je Menelik s svojo vojsko ostavil tabor pred utrdbo Makallé ter šel menda Baratieriju nasproti, toda ne zna se po kojem potu. Pred Makalléjem pa so ostale še dovoljno močne čete raznih ras (načelnikov). Zajedno menijo poročila, da se je posadka v Makalléju baje preskrbela z vodo. Nocoj (18.) pričakujejo v Rimu važnih vestij od onih treh italijanskih čet, katere je bil poslal Baratieri iz Adigrata.

Sinoč iz Masave v Rim došlo službeno poročilo slove: „Podpolkovnik Galliano piše z dne 14., ob 10. uri dop.: Danes zjutraj odjenjalo je streljanje od strani Šoancev. Le tu pa tam počí strel. V ponedeljek bila sta ranjena dva mojnih Askarjev. — Baratieri dodaje: Dne 13. nisem dobil pisma, katero mi je Galliano gotovo odposlal. V tem pismu govori bržkone o vodi. Ogleduhi trdijo, da so naši zopet pridobili vodnjake, ne zna se pa, ali le za hip, ali pa stalno.“

„Tribuni“ poročajo, da napadi Šoancev na Makallé menda niso drugo, nego izvrsten manéver namenjen v to, da zmoti Baratierija.

Različne vesti.

Osobna vest. Finančni konceptist v Pulju, Blaž L a n e v e, premeščen je k finančnemu ministertvu.

Zadušnica za pok. dr. Mihovila Klaića. Z ozirom na delavni dan in na neugodno uro udeležito se je sv. maše zadušnice za pok. dalmatinskega

prvobornitelja vendar prilično lepo število tržaških Slovanov. Obredoval je preč. župnik don Mihaj Lupetina z asistenco dveh duhovnov. V cerkvi zbrali so se skoro polnoštevilno v Trstu bivajočih pokojnikov rojaki, in njih gospé, na čelu jim tu stanujoči sorodniki nepozabnega prvaka. Zastopana bila so vsa tržaška slovenska društva. Tudi predsednik tržaške pomorske vlade vitez Becher prisostvoval je tem mrtvaškim obredom.

Zaradi preoblega gradiva morali smo odložiti več različnih vestij na prihodnje izdanje.

Doneski za moško podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu. Občudovalci električne palice Svetkove v Barkovljah so darovali 2 kroni; vesela družba v Lonjeri pri g. Čoku je nabrala 3 krone 40 stot.

Šolsko vprašanje tržaško. V poročilu o zadnji seji mestnega sveta omenili smo tudi ukaza tukajšnjega namestništva, s kojim nalaga tukajšnjemu magistratu, da mora ustanoviti posebno šolo slovenskim učnim jezikom za vasi Gropada in Padrič, kojih otroci so bili vsolani dosedaj v Bazovici in v Trebčah. Naglasili smo zajedno, da je utemeljenje temu ukazu uprav lapidaren dokaz za opravičenost zahteve mestnih Slovencev, da jim občina ustanovi slovensko šolo. To hočemo v prihodnjem izdanju dokazati podrobno iz besedila omenjenega ukaza. Za danes pa priobčujemo le ukaz sam:

Mestnemu magistratu v Trstu.

Na prošnjo prebivalcev Gropade in Padriča za ločitev od Trebč in Bazovice v šolskem pogledu in za ustanovitev lastne šole v primernem središču namenjene otrokom teh krajev, kateri otroci so obvezani po zakonu obiskovati ljudsko šolo, nalaga namestništvo mestnemu magistratu kolikor sledi:

Vremenski odnosi pa zimi na Krusu, katere poostruje obično dolgo trajajoča burja in pa snežni zameti, prinašajo vsako leto s seboj, da otroci tekom večega dela zime ne morejo zahajati v šolo ne v Bazovico ne v Trebče.

V takih odnosjih so otroci omenjenih krajev zaprečeni udeleževati se redno šolskega pouka, kar mora biti mogoče vselej, kjer se osnuje šolska skupina (agregacija).

V tem, ko je dokazano, da se v očigled takim odnosjem ne more vršiti šolski pouk, kakor to veleva §. 7 ob š. z., mora z druge strani šolska oblast storiti svojo dolžnost, odredivša to, kar je potrebno, da se osigura redno šolsko obiskovanje teh otrok, katerih povprečno število je bilo po predloženih izkazih v petletju 1889—1894 83, od katerih spada 47 na Gropado in 36 na Trebče. Pri tem je treba tudi naglasiti, da bi z ozirom na sedaj obstoječo šolsko skupino morala občina — kar priznava mestni magistrat sam — poskrbeti za Bazovico šolsko poslopje z večimi sobami, da bi mogli obiskovati šolo vsi otroci obvezani šolskemu obiskovanju dolžni in pa tudi v kratkem razširiti šoli v Bazovici in v Trebčah v trirazrednici.

Ker pa v tem slučaju ne gre za ustanovitev šole za šolski okraj, kojega je osnovati na novo, ampak je treba le preskrbeti za šolski pouk v že obstoječem šolskem okraju, opiraje se potm analogije na veljavne določbe glede snovanja šol, mora se brezpogojno poskrbeti za sredstva, ki se pokažejo potrebna v istem okraju. Zato c. kr. namestništvo, uvažujé predloženo prošnjo, nalaga s tem, da se ima s početkom šolskega l. 1896./1897. za kraja Gropado in Padrič osnovati na primernem središču občina, jednorazredna ljudska šola s slovenskim poučnim jezikom za oba spola.

Toliko se priobčuje mestnemu magistratu z ozirom na njegovo poročilo z dne 3. marca t. l. št. 17.837, kojega priloge se vračajo ter se mu nalaga, da nemudoma odredi potrebno, da se oživotvori gorioomenjena šola in da svoječasno predloži poročilo o tem.

Prositeljem je priobčiti gornji odlok ter je dokazati, da jim je bil isti vročen, predloživši tej oblasti dotično potrdilo.

V Trstu, dne 23. decembra 1895.

C. kr. namestnik

Rinaldini l. r.

Slovenska šola v Gorici. Kakor poročá „Soča“, so naznanjali predminoli petek laški lepaki magistratovi, da se bode dne 13. 14. in

15. t. m. vršilo vpisovanje v slovensko šolo. Proti temu laškemu razglasu šla je takoj pritožba v Trst; namestništvo je razsodilo „post festum“. Vpisovala sta otroke dva — Laha, a na straži stal je mesten stražar. Oglasilo se je okolo 500 otrok, a vsprejeli so jih le 367; vsak izgovor je bil dober, da so odklanjali otroke. Iz Gréine niso vsprejeli nikogar, češ, naj gredó v Kromberg, torej iz mesta v okolico. Tudi gledé tega šla je pritožba v Trst.

Italija v Afriki. Pod zaglavjem „Zlagano, kakor brzjavljeno“, poročajo iz Rima „Frankf. Ztg.“: Tukajšnji časniki srdito napadajo vlado, ker se je nepristojnost v službenih poročilih iz Masave razširila tolikanj, da je že prekoračila meje lepega. Naravnost smešno je, kakó ogorčeni listi zaporedoma ponatiskujejo poročila prejšnjih dnij, vsled česar si mora občinstvo misliti, da se hoče „Agencija Stefani“ šaliti iz njegove lahkovernosti. Najostreje piše častniški list „Italia Militare“, kateri je v opravičenem obupu konstatoval, da je moral oporekati samemu sebi nič manj nego desetkrat vsled poročil „agencije“. Nek šaljivec došel je na misel, da je pričel stresati poročila „agencije“ iz lastnega svojega rokava ter je nabijal ta „poročila“ v časnikarski dvorani glavne pošte v veliko veselje časnikarjev. Ta izborna persiflacija agencijskih poročil slove: Masava, 1. januarja. Makonen je izjavil, da je pri kraju — s svojo latinščino. Mangaša morete prezirati; Baratieri strajkuje. — Masava, 2. januarja. Menelik hoče prelitati svojo kri. Mangaša pričinja zopet postajati faktor, s katerim je treba računati. Menelik je stopil jeden korak naprej, Baratieri jeden korak nazaj in Arimondi jeden korak v stran. Vojaštvo je prošinjeno izbornim duhom. — Masava 3. januarja. Makonen se je zavezal z Baratierijem. Mangaša poslal je Makonena v tajni misiji na Jug. Baratieri brzjavlja iz Adigrata . . . da je vojaštvo prošinjeno izbornim duhom: — Masava 4. januarja. Utrdba Makallé stoji vedno še na istem kraju. Isto poročajo gledé Adigrata. Menelik stoji v Borumiedi — in koraka naprej. Mangaša in Baratieri sta pila bratovščino. Makonen se joče, trepeče, se smeja, pleše samega veselja, želi mir in je vojevit. — Masava 5. januarja. Menelik koraka proti vsem glavnim točkam jezera Ašangi. Kraljica Taitú pojde na letovišče v Antoto. Makonen daje svojim vojakom medú („Agencija Stefani“ je javila, da pričinja v Makonenovem taboru primanjkovati medú. Op. poroč.), vojakom Mangaše pa žolca in jesiha. V šoanskem taboru streljajo — od veselja, in se zabavajo s plesom. Baratieri je v Adigratu — in ga ni tam. General Arimondi se je izgubil. Vojna kmalo prične, ali pa prične kmalu mir, morda pa tudi narobe. Menelik nastoja, da doseže ekvator in sicer po ovinku preko Masave. Vojaštvo pa prošinja izboren duh. — O zaključku: Vojni načrt kaže se sedaj vedno jasneje. Mangaša je v Baratierjevi službi; oba skupno korakata proti Meneliku, ki je v Arimondijevi službi. Vojaštvo prošinja neizmerno visok izboren duh. —

Kdor je pazljivo čital iz Eritreje prihajajoča službena poročila, ta bode priznal, da to zasmehovanje ni nikakor pretirano.

Izginol deček. 10letni Ernest Prelec, stanujoči pri svojih stariših v ulici Raffineria št. 6, šel je predvčerajšnjem zjutraj z doma in ni se povrnil več. Stariši se bojé, da se je otroku pripetila koja nesreča. Prijavili so stvar policijskemu ravnateljstvu, ki je o tem obvestilo vse komisarjate.

Sodnijsko. 41letni težak Josip Fajdiga iz Postojine služil je lani pri tukajšnjem podvzetniku Mihelu Eneiu. Nekega dne ukradel je svojemu gospodarju nekoliko praznih vreč in raznega orodja, skupno vredno 25 gld. Predvčerajšnjem obsodilo ga je tukajšnje sodišče, dasi je tajil, na dva meseca ječe, zaradi hudodelstva tatvine.

21letna dekla Tereza Marušič s Proseka, pristojna v Gorico, služila je lani avgusta meseca pri trgovcu Josipu Steckerju v Trstu. Ukradla mu je nekoliko obleke vredne nad 5 gld. in poneverila je malo svoto denarja. Predvčerajšnjem dobila je pred tukajšnjim sodiščem zaradi hudodelstva tatvine in prestopka poneverjenja tri tedne ječe.

20letni težak Josip Benčič iz Trsta, pristojen v Kviško, ulomil je 14. decembra min. l. zvečer v družbi z nekim drugim, nepoznanim tatom, izložbeno okno klobučarice Klementine vdove Za-

nuttig, ulica Pozzo del mare št. 10., ter ukradel 10 klobukov, vrednih 10 gld. Sodišče ga je predvčerajšnjem obsodilo na sedem mesecev teške ječe.

Dne 6. novembra min. l. popoldne vozil je 34letni javni postrešček Peter Ferrarin iz Trsta, pristojen v Vižinado, voziček po obrežju Paleschiera. Bil je nekoliko vinjen in kričal je: „Maledetta la bandiera austriaca, Viva l'Italia!“ Dva slučajno mimoidoča Lloydova služnika dala sta Ferrarina aretovati. Pri včerajšnji razpravi pred tukajšnjim sodiščem se je Ferrarin izgovarjal, da je proklinjal tržaški tlak, ker se mu je voziček ustavil med železniškim tirom na obrežju, mogoče pa, da je v svoji jezi izustil tudi omenjene besede. Sodišče ga je obsodilo na tri tedne zopora.

Policijsko. Včeraj so zaprli 23letnega brezposelnega natakarka Edvarda Heidererja z Dunaja, ker je predsinočnem v družbi z dvema tovarišema metal kamenje v pivarno „Andrea Hofer“ v ulici delle Beccherie št. 25. — 29letni težak Ivan Perossi iz Trsta, stanujoči v ulici Crocefisso št. 3, ukradel je včeraj v tobakarni v ulici Muda vecchia št. 3 v prisotnosti prodajalke škatljo, v koji je bilo 5 g. drobiža. Prodajalka je drznega tatu po naključju videla pozneje na ulici in ga dala zapreti. Pri njem našli so še 2 gl. 54 nč. — Tudi minolo noč zaprli so par pouličnih kričačev in par potepuhov, ki so se brez imetja in posla klatarili po mestu.

O zrnati kavi. Večina obitelji, malonu vse rodbine, pijejo znato kavo sleherni dan, da, celo po dva do trikrat na dan, ne da bi znale, ali pomislile, kak nevaren, zdravje polagoma a gotovo uničujoči strup srkajo z istim v sé in v kolikih slučajih provzrokuje redno uživanje iste veliko nervoznost, in konečno omamljenje živcev (blaznost) ali delovanja srca (káp). To so v novejši dobi neovržno dokazale zdravniške in znanstvene preiskave in skušnje. Sveda o teh dokazih in žnjimi spojenih resnobnih in živih svarilih od strani najodličnejših zdravnikov ničesar ne doznajo širši slojevi ljudstva, ker se ta svarila sestavljena večinoma v znanstveni obliki ter se objavljajo le v učenih strokovnih spisih in knjigah. Omenjamo tu le jedno dejstvo, da ti namreč zadošča 0.3 gramov strupa kofeina, ki se nahaja v zrnati kavi, ako hočeš umoriti koko žival in da povzijemo v jedni časi dobre, nepomešane zrnate kave popolnoma brezkrbno 0.25 gramov tega strupa! Zrnata kava marala bi se zatorej prirejati za rabo v obiteljih jedino le mešana, dodavši jej sladno kavo, katera večinoma zabranjuje nevarni vpliv kofeina. Za ženske in otroke pa, kakor tudi za slabotne in bolnike naj se potem preide polagoma k jako ukusni, zdravi in zajedno mnogo ceneji čisti sladni kavi, kar se more storiti tim laglje, ker ima ista v načinu Kathreinerjevega izdelovanja ukus po zrnati kavi ter po kratki vporabi slehernemu izvrstno diši.

Najnovejše vesti.

Trst 18. Deželni zbor tržaški bode imel v ponedeljek dne 20. t. m. ob 7. uri zvečer svojo II. sejo. Na dnevnem redu je 6 točk, med temi poročilo deželnega odbora o svojem delovanju in o poslovnem načrtu.

Gorica 18. Pri današnji dopolnilni volitvi za deželni zbor za veleposestvo bil je v II. volilnem okraju soglasno izvoljen poslanec Jakob conte Panigla.

Berolin 18. Povodom današnje 25letnice (Glej politiske vesti. Uredn.) izdal je cesar Viljem oklic, v katerem naglašá, da je volja državi ohraniti si to, kar si je pridobila. Zajedno pozivlja ljudstvo, da naj se stavi v službo celote, pustivši strankarske interese na stran, potem ostane Nemčija krepek steber, na kateri se oslanja mir. — „Reichsanzeiger“ objavlja pomiloščenje raznih civilnih in vojaških oseb. Službeni list objavlja naredbo gledé osnove pruskega Viljelmovega reda, namenjenega za odlikovanje možkih in ženskih, ki si pridobé posebnih zaslug za oplemenitenje ljudstva, posebno na socialno-politiškem polju. — Cesar je izrazil knezu Bismarcku v jako milostnem lastnoročnem pismu svojo zahvalo na zaslugah za cesarja in državo.

Carigrad 18. Govori se, da je dobil bolgarski eksarh dovoljenje, da sme odpotovati v Sredec k namerovanemu pravoslavnemu krstu Koburgovega sina Borisa. Eksarh baje v kratkem odpotuje v Sredec.

Trgovinske brzjavke.

Budimpešta. Pšenica za jesen 7.13 7.14 Pšenica za spomlad 1896 6.94 — do 6.95. Oves za jesen — — — — — Rž za spomlad 6.27—6.29 Kozuza za oktober — — — — — maj-juni 1896 4.41—4.43 Pšenica nova od 78 kil. f. 7.05—7.10 od 79 kil. f. 7.10—7.20, od 80 kil. f. 7.15—7.25 od 81 kil. f. 7.05—7.35, od 82 kil. for. 7.35—7.40. — Jedmen 5.60—8.25 prosa 5.40—5.75.

Pšenica stalna prodaja 25000 mt. st., trg stalen Vse druge vrsti žita nespremenjeno. Vreme: lep.

Praga. Neratimirani sladkor f. 13.95. —, za maj 14.35. Oktober-december. 13.65

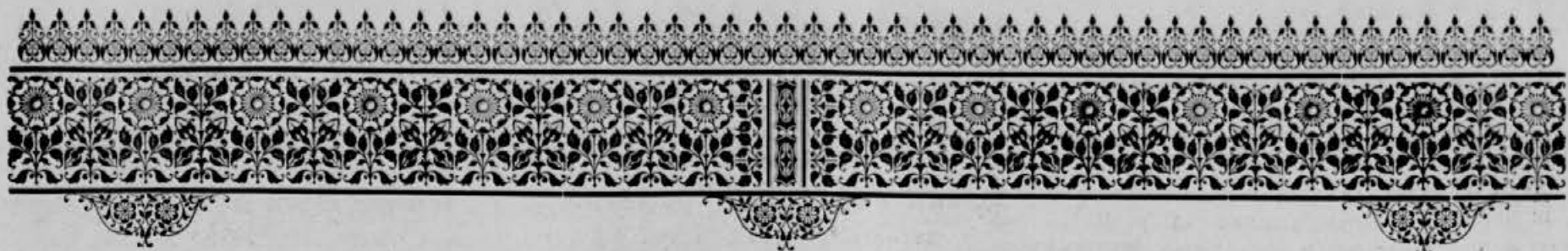
Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst sé carino vred odpošiljatev procej f. 31.50. Con casni 32.25—32.50 Četvorci 33.25—33.50 V glavah (sođih) 33.50 34. — jako stalno

Havre. Kava Santos good avorago za januar 88.50, za maj 83. —

Hamburg. Santos good avorago za januar 69.75 za mare 69.50 za maj 68.25.

Dunajska borza 18. januarja 1896

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	100.75	100.60
„ „ v srebru	100.80	101.15
Avstrijska renta v zlatu	122.55	122.50
„ „ v kronah	100.30	100.30
Kreditno akcije	359.—	361.25
London 10 Lst.	121.70	121.60
Napoleoni	9.62 1/2	9.62 1/2
20 mark	11.88	11.85
100 italj. lir	44.20	44.32 1/2

Najnovejša pnevmatična kolesa

se zvonci, svetilnicami, zračnimi tlačilkami in z vsemi pripravami prodajajo se zdaj po znižanih cenah,*) pri dobro znani pošteni domači tvrdki:

JAKOB ŠTRUKELJ

TRST — Via Caserma št. 16. (uhod piazza Caserma, nasproti veliki vojašnici) — **TRST**

NAJVEČA ZALOGA

vsakovrstnih koles v Trstu in zastopstvo svetovno slovečih koles:

in „RALLEIGH“

Jamči se za vsako kolo 2 leti. Omenjenih koles ni primerjati onim, katere ponujajo v časnikih dvomljive tovarne po nizkih cenah, temveč so zelo močna, lepa, lahka in trpežna. — Vsakemu kolesu dodà se tiskan navod, kako je treba rabiti in v redu držati, kako se rabi orodje, in kako se vsakdo sam lahko nauči voziti v malo dneh in brez nevarnosti. — V tej zalogi prodajajo se tudi rabljena kolesa z vsemi pripravami. — Vsa zgoraj omenjena kolesa prodajajo se **jedino le proti gotovemu plačilu**. — Naročbe se točno izvršujejo na vse kraje.

Lepi ilustrovani slovenski in hrvatski ceniki izidejo v sredi meseca marca t. l.

*) Znižale so se cene kolesom radi novih in velikih pogodb s tovarnami in tudi radi množine koles, nahajajočih se v zalogi, katera se zdaj radovoljno oddajajo po znižanih cenah.

